

Evidencijski broj / Article ID: 16802804
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

IN MEMORIAM U ZAGREBU UMRO KNJIŽEVNIK SLOBODAN NOVAK (1924-2016)

Odlazak klasika suvremene hrvatske književnosti

Najuspješnijim Novakovim djelom smatra se roman »Mirisi, zlato i tamjan« iz 1968., koji mnogi navode kao jedan od najboljih romana hrvatske književnosti 20. stoljeća. Roman je napisan u obliku monologa glavnoga junaka koji se obračunava s raznim ideologijama poput komunističke i katoličke

ZAGREB » Hrvatski književnik, akademik Slobodan Novak, autor romana »Mirisi, zlato i tamjan«, umro je u ponedjeljak, 25. srpnja u Zagrebu u 92. godini. Slobodan Novak rođen je u Splitu 3. studenoga 1924. godine, u tom gradu pohađao je i gimnaziju, a maturirao je u Prvoj hrvatskoj gimnaziji na Sušaku 1943. Iste godine pridružio se antifašističkom pokretu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1953. godine završio je studij jugoslavistike.

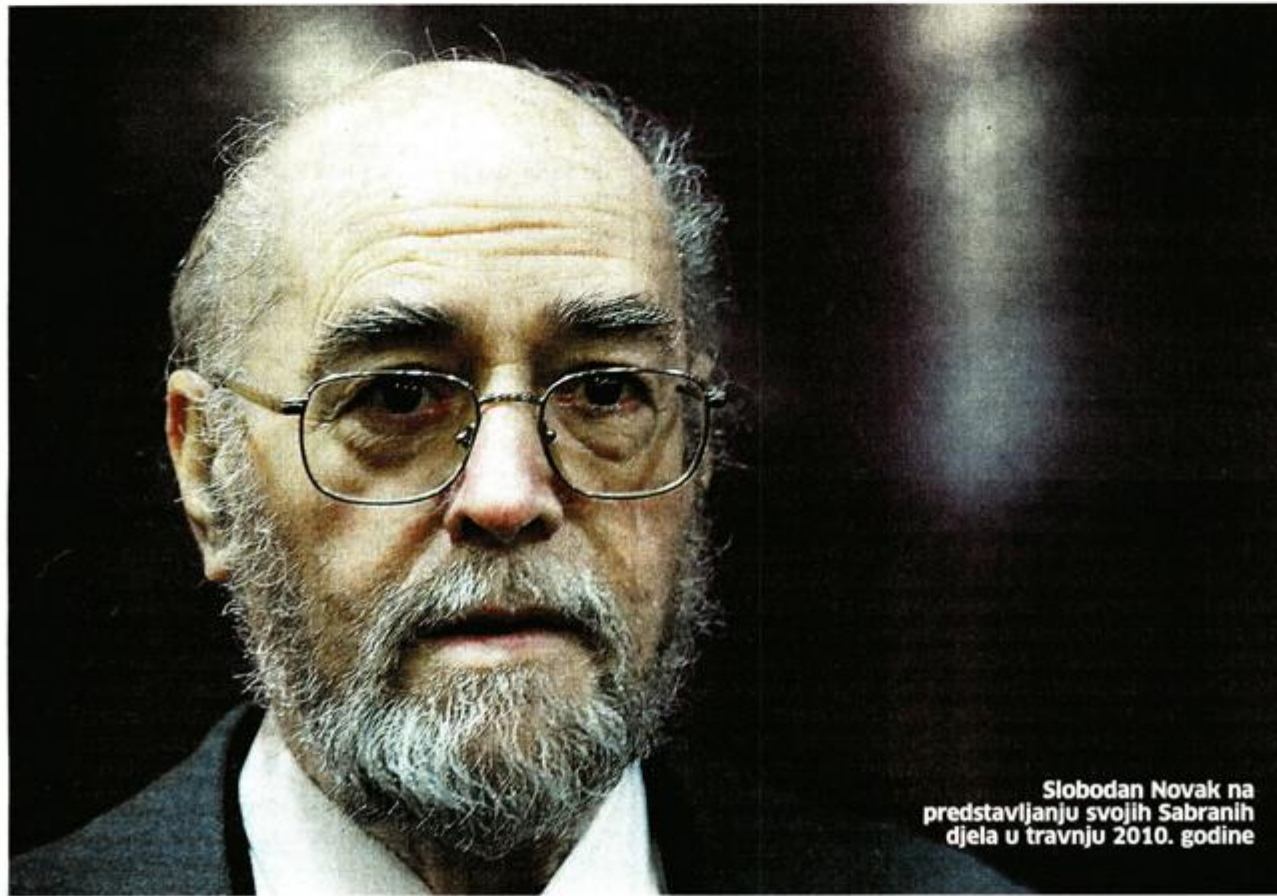
Radio je kao lektor, novinar i urednik u novinama, časopisima i izdavačkim kućama poput Zore i Naprijeda, a bio je i direktor drame u Hrvatskom narodnom kazalištu Split. Pokrenuo je i uređivao književne časopise »Izvor« i »Krugovi« te uređivao književne časopise »Mogućnosti« i »Forum«. Bio je član Društva hrvatskih književnika i Matice hrvatske; godine 1983. izabran je za izvanrednog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a 1991. za redovnoga člana.

Književni opus počeo je pjesničkom zbirkom vezanom uz ratno iskustvo »Glasnice u oluji« (1950), nakon čega slijedi lirski ciklus »Iza lukobrana«. Ipak, u povijesti hrvatske književnosti ostao će zapamćen u prvom redu po pripovjednoj prozi koju počinje objavljivati u »Krugovima« i »Republici«. Prozni opus počinje kratkim autobiografskim romanom »Izgubljeni zavičaj« (1955), koji ga određuje kao jednog od najznačajnijih pisaca hrvatskoga egzistencijalizma. Slijedi zbirka novela »Tvrđi grad« (1961) u kojoj prevladava ironijski ton, a u njoj su neke od Novakovih antologijskih novela poput »Južni misli«, »Treba umrijeti logično« i »Badesse madre Antonije«.

Kultni »Mirisi...«

Najuspješnijim Novakovim djelom smatra se roman »Mirisi, zlato i tamjan« iz 1968., koji mnogi navode kao jedan od najboljih romana hrvatske književnosti 20. stoljeća. Roman je napisan u obliku monologa glavnoga junaka koji se obračunava s raznim ideologijama poput komunističke, koja predstavlja društvenu utopiju budućnosti, i katoličke, vezane uz utopijska sjećanja na djetinjstvo.

Za taj je roman 1969. dobio Nagradu »Vladimir Na-

Slobodan Novak na predstavljanju svojih Sabranih djela u travnju 2010. godine

zor« za roman godine, Nagradu Matice hrvatske, NIN-ovu nagradu kritike, Nagradu kritičara Večernjeg lista, a 1994. Nagradu Vjesnika na Tjednu hrvatske drame u Teatru ITD, za tekst predstave »Mirisi, zlato i tamjan«.

Napisao je i roman »Izvanbrodski dnevnik« (1977) te više radio-drama: »Strašno je znati« (1961), »Trofej« (1963), »Majstore, kako vam je ime?« (1966), »Zakrivljeni prostor« (1969). Nakon duže stanke, godine 1986. objavljuje novelu »Hlap«.

Objavio je i knjigu polemički intoniranih intervjua »Digresije« (2001), tiskanu u prerađenom i dopunjenom obliku kao »Protimbe« (2003). Godine 2005. objavio je roman »Pristajanje«, svojevrsan nastavak »Miri-

sa, zlata i tamjana«, u kojem glavni junak u monološkoj formi iznosi događaje vezane uz raspad Jugoslavije i početak rata na svojem otoku.

U povodu tog romana opširan esej u našem listu objavio je Zdravko Zima napisavši, između ostaloga: »Novak je pisac naglašene (auto)biografičnosti kojom su prožete gotovo sve njegove proze. U napoznatijem i najhvaljenijem romanu »Mirisi, zlato i tamjan«, ali i u »Pristajanju«, na djelu je ono što stručnjaci za biografsko pismo zovu historizacijom osobne povijesti. Ili drugim riječima: kronika vlastitog življenja i vlastitog trpljenja poslužila je kao kalup za povijest nečijeg tuđeg življenja i u krajnoj liniji za univerzalnu povijest svijeta. Da je tome

Slobodan Novak i Vojko Obersnel na premijeri predstave »Mirisi, zlato i tamjan« na Kantridi, srpanj 2005.

Predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić Velikan koji je zadužio hrvatski narod

Smrću akademika Slobodana Novaka Hrvatska je izgubila jednog od svojih najvećih književnika i velikog domoljuba koji je svojim djelom obilježio burno razdoblje suvremene hrvatske povijesti. Bio je jedan je od klasika suvremene hrvatske književnosti i jedan od najuglednijih članova HAZU-a. Kvalitetom i izražajnošću svojih proznih djela dosegao je vrhunce usporedive s europskim i svjetskim dosezima. Akademik Novak pripada među nacionalne velikane koji su zadužili hrvatsku književnost, hrvatsku kulturu, Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti i hrvatski narod. Bio je protivnik dogmatske misli i zloupotrebljavajuće slobode te se zalagao za čistoću umjetničkog izričaja – izjavio je povodom smrti akademika Novaka predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić.

tako, dokazuje zaključna sekvencija romana »Pristajanje« u kojoj pripovjedač, ili piščev alter ego, svoju samotničku i po mnogočemu isposničku poziciju uspujeđuje sa sudbinom talijanskog nautičara. I premda svoj dom doživljava kao kavez, premda je otok na kojem obitava slika izolacije, između sudbine svog junaka i sudbine ambicioznog turista, koji je brod pretvorio u ploveći domicil, on ne vidi velike razlike« (...)

»Pristajanje« možda i nije ništa drugo nego remiks davno iskušanih motiva u kojem je autorova moć karnevalizacije i šifriranog govora došla do potpunog

izražaja. Jedna od njegovih opsesionantnih tema prepoznaje se u relaciji otok – kopno. Premda rođeni Splitsanin, Novak je otočanin ne samo po načinu razmišljanja nego i po godinama inicijacije; unatoč tome, otok ne tretira kao mjesto idile koje nastanjuju djevice i bezuvjetni sveci. Otok je prostor osame u kojoj se najteže nositi sa samim sobom i u kojoj se provincijalnost i zatucanost tako izdajnički zrcale u postupcima i (ne)skrivenim mislima njegovih žitelja – napisao je Zima.

U tom kontekstu Novak je te godine u intervjuu za naš list rekao sljedeće:

– Ja sam, zapravo, zbog jedne obiteljne nesreće – a to je rana smrt moje majke – doveden na Rab sa 16 mjeseci kod tetke koja nije imala djece, i tako se onda ta nesreća, zapravo, pretvorila u nekakvu sreću da imam dva zavičaja. Kasnije se pokazalo da je Zagreb postao trećim, dakle tri zavičaja. Ali Rab je moj emocionalni zavičaj, jer to je djetinjstvo, a djetinjstvo je, zapravo, zavičaj.

Bezrazložna skepsa

Po Novakovim je romanima Ante Babaja snimio filmove »Mirisi, zlato i tamjan« (1971) i »Izgubljeni zavičaj« (1980). Godine 1974. »Mirise, zlato i tamjan« dramatisirao je i režirao u Teatru ITD Božidar Violić, a 2005. na Riječkim ljetnim noćima na scenu postavio Vinko Brešan, i ta se predstava dugo zadržala na repertoaru riječkog ljetnog festivala.

Tada je, odgledavši premijeru u društvu s riječkim gradonačelnikom Vojkom Obersnelom, pomalo zatečen pitanjima i pažnjom medija, Slobodan Novak izjavio da je zadovoljan, iako još nije bio sreo dojmove.

– Prema najavama i izjavama prije predstave bio sam skeptičan, ali mislim da nema razloga za to. Ovo je jedno novo viđenje, drukčije viđenje i za mene dosta iznenađujuće po nekim detaljima ali, sve u svemu, ja sam dosta zadovoljan – rekao je Novak za naš list.

Osim za »Mirise, zlato i tamjan«, Novak je dobio je i Nagradu Grada Zagreba (1962) za »Tvrđi grad«, a 1966. godine dobio je Nagradu Jugoslavenskog festivala radio-drame u Novom Sadu za najbolji radiodramski tekst za »Majstore, kako vam je ime?« Za »Zakrivljeni prostor« 1968. dobio je Nagradu Međunarodnog natječaja radio-drame Prag-Varšava-Zagreb. Godine 1990. dodijeljena mu je Nagrada »Vladimir Nazor« za životno djelo, pa 2005. Nagrada »Miroslav Krleža« DHK-a Nagrada Matice hrvatske »August Šenoa« i Nagrada Slobodne Dalmacije »Emanuel Vidović« za životno djelo.

Akademik Slobodan Novak bit će pokopan u obiteljskoj grobnici u Rabu, a ispraćaj iz Zagreba bit će u ponedjeljak 1. kolovoza u 10.50 sati iz mrtvačnice na Mirogoju – priopćio je jučer HAZU.

Hina/M. MARIN